

Otázkou opozděnosti ministerského rozhodnutí se odvolací soud zabýval a rozřešil ji v neprospěch žalobce, poukazuje správně na to, že dle §u 14 zákona č. 462/1919 mohlo být vydáno, jestliže ode dne, kdy místo bylo protizákonně obsazeno, do dne, kdy ministerstvo o tom zvědělo, neuplynul ještě rok, a že tato lhůta nebyla překročena. Že by byl okresní výbor býval povinen bránit se proti rozhodnutí ministerstva opravnými prostředky, nebylo žalobcem v odvolacím řízení namítáno, proto nemohl se odvolací soud touto námitkou zabývat. Ale i tato námitka byla by proti spisům, neboť okresní výbor podal proti ministerskému rozhodnutí rozklad, jenž se ovšem minul úspěchem, povinnosti k podání dalšího opravného prostředku, jímž mohla být jenom stížnost k nejvyššímu správnímu soudu, podle zákona neměl.

Čís. 6289.

Pojišťovací smlouva.

Výklad ustanovení pojišťovacích podmínek: »Nebylo-li pojistné s příslušenstvím nejdéle do 2 měsíců po dni splatnosti nebo po uplynutí povolené lhůty čekací zažalováno, nastává samo sebou zrušení pojišťovací smlouvy.«

Vyhledává se, by čekací lhůta byla výslovně povolena, nestačí, že pojištěnci pojišťovnou fakticky a mlčky povolený úvěr nebyl mu dosud odejmut.

(Rozh. ze dne 16. září 1926, Rv I 650/26.)

Proti žalobě pojišťovny o zaplacení pojišťovacích premií, splatných dne 1. ledna 1925, namítla žalovaná firma mimo jiné, že ke zrušení pojišťovacích smluv došlo tím, že žalující pojišťovna nezažalovala včas pojistné splatné za rok 1924. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Plně jest odůvodněna námitka žalované, že ke zrušení pojišťovacích smluv došlo tím, že žalující strana splatné pojistné za rok 1924 včas nezažalovala. Dle §u 11 odst. 8 všeobecných pojišťovacích podmínek, na základě kterých pojišťovací smlouvy byly ujednány a jimiž obě strany jsou vázány, nastává zrušení pojišťovací smlouvy samo sebou, nebylo-li pojistné s příslušenstvím nejdéle do dvou měsíců po dni splatnosti nebo po uplynutí povolené lhůty čekací zažalováno. Doznáním žalující strany jest zjištěno, že pojišťovací premie z obou pojistek za rok 1924, splatné dne 1. ledna 1924, nebyly vůbec zažalovány, nýbrž toliko přihlášeny k pozůstalosti po inž. Vojtěchu F-ovi, dne 5. října 1924 zemřelém. Názoru žalující strany, že premie ty nemohly samostatně býti zažalovány, poněvadž byly připsány žalované firmě k tíži v kontokorrentu mezi stranami vedeném a přestaly tudíž býti samostatnými pohledávkami, nelze přiznati oprávněnosti. Podstatou kontokorrentního spojení mezi dvěma obchodníky jest možnost vzniku účetního období a nemůže tudíž býti řeči o kontokorentním poměru, byl-li uzavřen toliko obchod jediný, jehož předmětem jest převzetí ri-

sika na jedné straně a úplata za to na druhé straně. Ujednání pojišťovací smlouvy na určitou dobu jest zajisté obchodem jediným, třebaže účinky jeho trvají po několik let a smluvená 12% provise, která není v podstatě ničím jiným, než zastřenou slevou na pojistném, a případný nárok pojištěncův na náhradu škody, jenž závislým jest na náhodě a nemusí po celou smluvní dobu nastati, nejsou protinároky ze vzájemných obchodů, vhodné ku vzniku kontokorrentního poměru. Nebylo zde tudíž nutných předpokladů pro kontokorrentní účtování a nemělo by také žádného významu, kdyby se i strany byly smluvily na účtování kontokorrentním, kterážto tvrzení se žalující straně ostatně ani nepodařilo prokázati. Žalující strana jest sama s sebou v rozporu, uplatňujíc, že pojistné zápisem do kontokorrentu přestává býti samostatnou pohledávkou a že proto nemůže býti před uplynutím účetní periody soudně vymáháno, neboť podala sama dne 22. srpna 1923 u okresního soudu v K. návrh na povolení mobilární exekuce proti F-ovi k vydobytí vykonatelného pohledávání 67.983 Kč 59 h s přísl., v čemž byly zahrnuty pojišťovací premie z pojistky čís. 841.312 v sumě 37 Kč 62 h a z pojistky čís. 1.096.840 v sumě 29.169 Kč 26 h až do konce roku 1923. Předpis Šu 11 odst. 8 všeobecných pojišťovacích podmínek jest kategorickým imperativem, jehož musí býti dbáno, nemá-li nastati samo sebou zrušení pojišťovací smlouvy. Žalující pojišťovna jest předpisem tím vázána (§ 9 všeob. pojišť. podm.) a nelze naprosto souhlasiti s jejím názorem, že vymáhání pojišťovacích premií jest dáno do její libovůle. Poněvadž tedy premie z pojistek za rok 1924 nebyly ve lhůtě všeob. pojišť. podmínkami určené zažalovány, nastalo dle těchž podmínek zrušení pojišťovacích smluv již v roce 1924 samo sebou, a jest proto žaloba na zaplacení pojišťovacích premií za rok 1925 neodůvodněna. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Nesprávné posouzení věci po stránce právní spatřuje odvolatelka v tom, že soud procesní námitce žalované, že smlouva pojišťovací zanikla z důvodu Šu 11 odst. 8 všeob. pojišťovacích podmínek, poněvadž premie, splatné dne 1. ledna 1924 nebyly ve lhůtě 2 měsíců zažalovány, vyhověl a žalobu zamítl, vytýkajíc, že přidržel se pouze ustanovení odst. 8 cit. již § 11, dle něhož nastává zrušení pojišťovací smlouvy samo sebou, nebylo-li pojistné nejdéle do dvou měsíců po dni splatnosti nebo po uplynutí povolené lhůty čekací zažalováno. Dle názoru odvolacího soudu dlužno dáti odvolatelce za pravdu v tom, že z ustanovení Šu 11 cit. všeob. pojišťovacích podmínek nelze vytrhnouti tento jediný odstavec (8), nýbrž že ustanovení § 11 vykládati jest v celku v ten smysl, že žalující pojišťovně jest dáno buď splatné premie v čas splatnosti soudně vymáhati, po případě i ve smyslu Šu 35 stanov bez předchozí žaloby cestou exekuce, nebo povolanými orgány v odstavci 9 Šu 11 všeob. podmínek vyjmenovanými udělití lhůtu čekací. Účinek odst. 8., totiž samovolné zrušení pojišťovací smlouvy může dle řečeného nastati teprve, když po splatnosti nebo po uplynutí lhůty čekací dlužná premie nebyla zažalována. Jde tedy o otázku, zda straně žalované lhůta čekací byla povolena, čili nic. V té příčině jest nesporno, že mezi stranami byl po léta zachován ten postup, že žalující strana v knihách připisovala k tíži splatné premie, na druhé straně pak

k dobru 12% provisi, která ve skutečnosti není než zastřenou slevou, a případné nároky na odškodné, že žalované straně byly zasílány pololetní účty, že žalovaná strana proti tomuto postupu a způsobu účtování ničeho nenamítala. Z toho plyne, že strana žalující žalované straně poskytovala ve příčině dlužných premií úvěr, tedy lhůtu čekací, aniž ohledně trvání této lhůty čekací bylo cosi určitého smluveno. Žalovaná strana ani netvrdí, že jí žalující stranou byla určitá lhůta čekací povolena a dlužno proto vzhledem ku zjištěné okolnosti, že sporné smlouvy pojišťovací byly uzavřeny na určitou řadu let, která dosud neuplynula, za to míti, že také úvěr žalované straně fakticky mlčky povolený, dosud nebyl odejmut. Na tom ničeho nemění nepopřená okolnost, že saldo vyplývající ve prospěch žalující strany bylo přihlášeno jako pohledávka k pozůstalosti inž. Vojtěcha F-a dne 5. října 1924 zemřelého. Důsledkem toho nelze na souzený případ užití ustanovení odst. 8 §u 11 všeob. pojišťovacích podmínek a smlouvu pojišťovací prohlásiti za zrušenou. Naopak sluší vycházeti z názoru, že smlouva pojišťovací, která dle zjištění soudu procesního uzavřena byla na dobu určitou, dosud neuplynulší, dosud jest v platnosti. Nezbyvá proto než nárok žalobní — co do výše nepopřený — uznati za oprávněný a ve smyslu tomto právem uznati, že žalovaná strana jest povinna zažalované, ku dni 1. ledna 1925 splatné saldo zaplatiti, a to celé, poněvadž dle názoru soudu odvolacího námitka žalované strany, že jde o t. zv. smlouvu kolektivní pro závazek strany žalované nemá významu. Pojistkami jest strana žalovaná ku placení premií zavázána jen vůči straně žalující, která pojistky tyto vystavila a proto vůči straně pojištěné jako smluvník vystupovala a vystupuje.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Jest rozhodno, že ku změně rozsudku prvního soudu došlo v odvolacím rozsudku z té příčiny, že se odvolací soud nestotožnil s právním názorem prvního soudu o zrušení pojišťovací smlouvy podle §u 11 VIII. všeobecných podmínek pojišťovacích. Odvolací soud míní, že z ustanovení §u 11 nelze vytrhnouti tento jediný odstavec (VIII.), nýbrž že dlužno vykládati je jako celek v ten způsob, že žalobkyni je dáno právo buď splatné premie v čase splatnosti soudně vymáhati, po případě podle §u 35 stanov i bez předchozí žaloby exekucí, nebo povolanými orgány v odstavci IX. § 11 cit. všeobecných podmínek vyjmenovanými uděliti čekací lhůtu, a že účinek VIII. odstavce může podle řečeného nastati teprve, když po splatnosti nebo po uplynutí čekací lhůty nebyla zažalována dlužná premie. Na základě tohoto výkladu zkoumal odvolací soud, zda dovolatelce byla povolena lhůta čekací a zodpověděl kladně tuto otázku, usoudiv, že žalobkyně poskytovala žalované ú v ě r, tedy čekací lhůtu, ohledně jejíhož trvání nebylo stranami smluveno nic určitého, a poněvadž žalovaná ani netvrdila, že jí byla povolena určitá doba čekací, že dlužno vzhledem ku zjištěné okolnosti, že sporná smlouva pojišťovací byla uzavřena na určitou řadu let, která dosud neuplynula, za to míti, že

také úvěr dovolatelce fakticky mlčky povolený, dosud jí nebyl odejmut, na čemž prý nemění ničeho okolnost, že saldo vyplývající ve prospěch žalující strany bylo přihlášeno jako pohledávka ku pozůstalosti Ing. Vojtěcha F-a, dne 5. října 1924 zemřelého. Je v tomto směru podle čí. 4 Šu 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací opodstatněn. Hořejší výklad Šu 11 VIII. podmínek jest jenom zdánlivě správným. Citované ustanovení praví doslovně: »Nebylo-li pojistné s příslušenstvím nejdéle do 2 měsíců po dni splatnosti, nebo po uplynutí povolené lhůty čekací zažalováno, nastává samo sebou zrušení smlouvy pojišťovací,« nenesne výkladu, jakého se mu dostalo druhou stolicí, jímž setřen byl smysl a účel tohoto ustanovení. Ustanovily-li strany řečeným ujednáním, pamatovavše také na předpis Šu 918 obč. zák., samočinně se uskutečňující zrušení pojišťovací smlouvy, sejde už podle smlouvy na tom, aby tento den byl přesný a nepřipouštěl takových výkladů, jakých použila druhá stolice. Proto ustanovení to předpokládá »povolení« určité lhůty čekací, a to výslovně p o v o l e n í, má-li od jejího uplynutí běžeti s takovým pronikavým účinkem dvouměsíční lhůta. Nepřesnost po této stránce měla by dalekosáhlé důsledky v případě požáru. Odvolací soud zjistil podle svých vývodů, že čekací lhůta, jakou má na mysli řečený předpis, žalobkyni vůbec nebyla povolena, také zjistil, že pojistné s příslušenstvím nejdéle do 2 měsíců od jeho splatnosti nebylo zažalováno, a z toho měl odvoditi jediné správné závěr právní, že »nastalo samo sebou zrušení pojišťovací smlouvy.« Kdyby bylo lze schváliti výklad druhé stolice, že dovolatelce fakticky a mlčky povolený úvěr (tedy nikoli určitá lhůta čekací) dosud nebyl odejmut, byla by toho správným důsledkem předčasnost žaloby, a to ani nebylo myšleno druhou stolicí, která žalobnímu žádání vyhověla, tedy nezamítla ho pro tentokráte. Ostatně by povolení úvěru nemohlo býti kladeno na roveň čekací lhůtě, jakou má na mysli řečené ustanovení, zvláště, kdyby šlo, jak soudí odvolací soud, o úvěr pouze mlčením povolený, což ve skutečnosti je pouze neuplatňováním nároku na včasné zaplacení splatné premie, tedy právě tím, co má podle citovaného ustanovení v zápětí zánik pojišťovací smlouvy. Dovolací soud schvaluje tedy právní názor prvé stolice, proto důvodnému dovolání vyhovuje a rozhoduje v tomto směru jak se stalo.

Čís. 6290.

Spoluvlastnické právo k věci movité nevylučuje vedení exekuce na podíl druhého spoluvlastníka. Na spoluvlastnický podíl na věci movité lze vésti exekuci podle Šu 249 a násl. ex. ř., má-li povinný věc výlučně ve své moci. Nepřípustnost exekuce z toho důvodu, že povinný neměl zabavený předmět ve své moci, nelze uplatniťi sporem, nýbrž rekusem, bylo-li to zřejmo již z exekučního návrhu, nebo stížností podle Šu 68 ex. ř., vyšlo-li to na jevo při výkonu exekuce.

(Rozh. ze dne 16. září 1926, Rv I 1059/26.)